

Total number of printed pages-24

3 (Sem-5/CBCS) HSC RE

2021

(Held in 2022)

HOME SCIENCE

(Regular Elective)

Answer the Questions from any one Option.

OPTION-A

Paper : HSC-RE-5016

(*Food Science*)

Full Marks : 60

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Answer either in English or in Assamese.

1. State True *or* False against each of the following statements : 1×7=7

তলত দিয়া উক্তি সমূহ শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা :

(a) Yeast is a unicellular microorganism.

ইষ্ট এবিধ এককোষী অণুজীৱ।

Contd.

(b) Milk can be preserved by canning method.

কেনিং পদ্ধতিৰে গাখীৰ সংৰক্ষণ কৰিব পাৰি।

(c) Cellulose is a mono-saccharide.

চেলুল'জ এবিধ মন'-চেৰেবাইড।

(d) Fermentation decreases the nutritive value of food.

কিন্মনে খাদ্য পুষ্টিৰ মূল্য হ্রাস কৰে।

(e) Tryptophan is an essential amino acid.

ট্ৰিপট'ফেন এবিধ প্ৰয়োজনীয় এমিন' এচিড।

(f) Two mono-saccharides like glucose and fructose combine to form maltose.

দুটা মন'-চেৰেবাইড অৰ্থাৎ গ্লুক'জ আৰু ফুক্ট'জ লগলাগি মাল্ট'জ গঠন হয়।

(g) Oleic acid is a saturated fat.

অলিক এচিড হৈছে এবিধ সংপৃক্ত স্নেহপদাৰ্থ।

2. Write in brief : 2×4=8

চমুকৈ লিখা :

(a) Definition of food additives

খাদ্য সংযোজক বা খাদ্যত সংযোজন কৰা পদাৰ্থৰ সংজ্ঞা

(b) Two functions of lipids

লিপিডৰ দুটা কাৰ্য্য

(c) Two types of emulsion

অৱদ্রৱৰ দুটা প্ৰকাৰ

(d) Pasteurization of milk

গাখীৰৰ পেষ্টুৰাইজেছন

3. Write about the following : (any three)

5×3=15

তলত দিয়াবোৰৰ বিষয়ে লিখা : (যিকোনো তিনিটা)

(a) Waste disposal

আবৰ্জনা নিষ্কাশন

(b) Fermentation of food

খাদ্যৰ কিন্মন

(c) Essential amino acid

প্ৰয়োজনীয় এমিন' এচিড

(d) Quality assurance procedure of HACCP

HACCP-ৰ গুণগত আশ্বাসৰ কাৰ্য্যপ্ৰণালী

(e) Importance of food science

খাদ্য বিজ্ঞানৰ গুৰুত্ব

4. What do you mean by protein? Classify protein according to their nutritional importances. Discuss the function of protein.

2+3+5=10

প্র'টিন বুলিলে কি বুজা? পুষ্টিৰ গুৰুত্ব অনুসৰি প্র'টিনৰ শ্ৰেণীবিভাজন কৰা। প্র'টিনৰ কাৰ্য্যসমূহৰ বিষয়ে লিখা।

Or / অথবা

Define sensory science. Write briefly about the physiological basis of sensory evaluation of food.

2+8=10

জ্ঞানেন্দ্ৰিয়বিজ্ঞানৰ সংজ্ঞা দিয়া। দৈহিক তন্ত্ৰৰ ভিত্তিত খাদ্যৰ জ্ঞানেন্দ্ৰিয়ৰ মূল্যায়নৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

5. What is a colloidal solution? How will you classify them? Write in brief about the application of colloids.

2+4+4=10

কলয়ডীয় দ্ৰৱণ মানে কি? কলয়ডীয় দ্ৰৱণক কেনেকৈ শ্ৰেণীবিভাজন কৰিবা? কলয়ডৰ প্ৰয়োগৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

Or / অথবা

What are the principles of food preservation? Discuss about the importance of food preservation.

5+5=10

খাদ্য সংৰক্ষণৰ মূলনীতিসমূহ কি কি? খাদ্য সংৰক্ষণৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

6. Write a note on the role of microorganisms in spoilage of food. 10

খাদ্য নষ্ট হোৱাত অণুজীৱসমূহৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখা।

Or / অথবা

Define food law. Explain any two food laws in detail.

2+(4×2)=10

খাদ্য আইনৰ সংজ্ঞা দিয়া। যিকোনো দুটা খাদ্য আইনৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা।

OPTION-B

Paper : HSC-RE-5026

(Indian Textile Heritage)

Full Marks : 60

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Answer either in English or in Assamese.

1. Write True or False against each of the following statements : 1×4=4

তলত দিয়া বাক্যবোৰ শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা :

- (i) Chikankari is a traditional embroidery style from Andhra Pradesh.

চিকনকাৰী হৈছে অন্ধ্র প্ৰদেশৰ এক পৰম্পৰাগত এম্ব্ৰইডাৰী শৈলী।

- (ii) Phulkari is the rural handmade embroidery tradition of Punjab and it means floral work.

ফুলকাৰী হৈছে পাঞ্জাবৰ গ্ৰাম্য হস্তনিৰ্মিত পৰম্পৰাগত এম্ব্ৰইডাৰী আৰু ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে ফুলৰ কাম।

- (iii) Ajrakh is a unique wooden block printed textile by resist printing from the state of Orissa.

অজৰখ হৈছে ৰেজিষ্ট প্ৰিন্টিংৰ দ্বাৰা এক বিশেষ প্ৰকাৰৰ কাঠৰ ব্লকৰে ছাপ মৰা বস্ত্ৰ যিটো উৰিষ্যা ৰাজ্যৰ পৰা উদ্ভূত হৈছে।

- (iv) The embroidery design of Manipur is called Shamilami.

মণিপুৰৰ এম্ব্ৰইডাৰী নক্সাক ছামিলামি বোলে।

2. Fill in the blanks : 1×3=3

খালি ঠাই পূৰ কৰা :

- (i) _____ yarns is used to make Kani Shawl woven.

_____ আঁহ কানি শ্বাল প্ৰস্তুত কৰোতে ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

- (ii) _____ is the art that involves dying a fabric tied tightly with a thread.

_____ হৈছে সুতাৰে টানকৈ বান্ধি কাপোৰ ৰং কৰা এবিধ কলা।

- (iii) _____ saree depicts the Indian mythology in its Pallu.

_____ শাৰীৰ আঁচলত ভাৰতীয় পৌৰাণিক দৃশ্যৰ বৰ্ণনা থাকে।

3. Write briefly : $2 \times 4 = 8$

চমুকৈ লিখা :

(i) What is Dabu print?

ডাবু পিন্ট কি?

(ii) What is the speciality of the Banarasi brocade?

বেনাৰসী ব্ৰকেডৰ বৈশিষ্ট্য কি?

(iii) What are the motifs used in Kashida embroidery?

কাশ্বিদা এম্ব্ৰইডাৰীত ব্যৱহাৰ কৰা মটিফ বা নক্সাসমূহ কেনে ধৰণৰ?

(iv) What is Bandhani?

বান্ধনী কি?

4. Write short answer on **any three** of the following : $5 \times 3 = 15$

যিকোনো তিনিটাৰ চমু উত্তৰ লিখা :

(i) Write about evolution of Khadi.

খাদী বস্ত্ৰৰ বিৱৰ্তন বা উৎপত্তিৰ বিষয়ে লিখা।

(ii) Why is textile conservation important?

বস্ত্ৰ সংৰক্ষণৰ গুৰুত্ব কি?

(iii) Write a short note on Phulkari work.

ফুলকাৰী কামৰ বিষয়ে এটা চমু টোকা লিখা।

(iv) Write the difference between Ikat and Patola.

ইকট আৰু পাটলাৰ মাজত পাৰ্থক্য লিখা।

(v) Write about the history of Kantha stitch of Bengal.

বেঙ্গলৰ কাথা চিলাইৰ বুৰঞ্জীৰ বিষয়ে লিখা।

5. Answer **any three** of the following :

$10 \times 3 = 30$

যিকোনো তিনিটাৰ উত্তৰ লিখা :

(i) Write briefly about textiles of North-East India.

উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ বস্ত্ৰসমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

(ii) Discuss the factors influencing degradation of textiles.

বস্ত্ৰৰ অৱক্ষয় বা মানদণ্ড নিকৃষ্ট হোৱাত প্ৰভাৱ পেলোৱা কাৰকসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

(iii) How does the Khadi industry contribute to the economy of our country?

খাদী উদ্যোগসমূহে আমাৰ দেশৰ অৰ্থনীতিত কেনে ধৰণে অৱদান আগবঢ়াইছে বৰ্ণনা কৰা।

- (iv) Discuss about *any four* traditional textiles of India. Why are they sustainable?

ভাৰতৰ যিকোনো চাৰি প্ৰকাৰৰ পৰম্পৰাগত বস্ত্ৰৰ বিষয়ে লিখা। এইবোৰক ভালদৰে প্ৰতিপালন বা চোৱাচিতা কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা লিখা।

- (v) Explain the techniques involved in care and storage of textiles in order to conserve them.

বস্ত্ৰৰ যত্ন আৰু সংৰক্ষণৰ লগত জড়িত কৌশলসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

- (vi) Explain *any two* traditional textile painting form in India.

ভাৰতৰ যিকোনো দুবিধ পৰম্পৰাগত বস্ত্ৰ পেইন্টিং বা অঙ্কনৰ বিষয়ে লিখা।

OPTION-C

Paper : HSC-RE-5036

(Child Rights and Gender Justice)

Full Marks : 60

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Answer either in English or in Assamese.

1. Write True or False against each of the following statements : 1×4=4

শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা :

- (a) Poverty is one of the main causes of child trafficking.

শিশুৰ বেচাৰ্কাৰ কাৰ্যৰ মুখ্য কাৰণ হৈছে দৰিদ্ৰতা।

- (b) The Protection of Women from Domestic Violence Act was formulated in the year 2015.

মহিলাৰ সুৰক্ষাৰ বাবে ঘৰুৱা হিংসাৰ আইনখন ২০১৫ চনত প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল।

(c) Child abuse is physical, sexual and psychological maltreatment of a child.
শিশু উৎপীড়ন হৈছে এটা শিশুৰ ওপৰত কৰা শাৰীৰিক, যৌন আৰু মানসিক দুৰ্ব্যৱহাৰ।

(d) A child with HIV positive may not suffer from AIDS.

এইচ.আই.ভি. দ্বাৰা আক্ৰান্ত শিশু এজনৰ এইডচ ৰোগ নহ'বত পাৰে।

2. Fill in the blanks : 1×3=3

খালী ঠাই পূৰণ কৰা :

(a) _____ is an international agreement to protect the rights of all children.

_____ হৈছে সকলো শিশুৰ অধিকাৰৰ সুৰক্ষাৰ বাবে কৰা এখন আন্তৰ্জাতিক চুক্তিপত্ৰ।

(b) The Integrated Child Development Services (ICDS) scheme was started in the year _____.

সংহত শিশু বিকাশ আঁচনি _____ চনত আৰম্ভ কৰা হৈছিল।

(c) _____ is a common chronic illness often seen in children.

_____ হৈছে প্ৰায়ে দেখা পোৱা শিশুৰ এবিধ সাধাৰণ দীৰ্ঘস্থায়ী ৰোগ।

3. Answer briefly : 2×4=8

চমু উত্তৰ লিখা :

(a) What is child trafficking ?

শিশু বেচাকিনা কাৰ্য কি?

(b) Name *two* child protection laws in India.

ভাৰতত শিশু সুৰক্ষাৰ দুখন আইনৰ নাম লিখা।

(c) What do you mean by social construction of gender ?

লিংগৰ সামাজিক নিৰ্মাণ বুলিলে কি বুজা?

(d) Name *two* programmes working for the welfare of women.

মহিলাসকলৰ কল্যাণৰ বাবে কাম কৰা দুখন আঁচনিৰ নাম লিখা।

4. Write short answer on *any three* of the following : 5×3=15

চমু উত্তৰ লিখা : (যিকোনো তিনিটাৰ)

(a) What are the symptoms of HIV in a child ?

এইচ.আই.ভি-ৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত শিশুৰ লক্ষণসমূহ কি?

(b) Write on different types of child abuses.

বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ শিশু উৎপীড়নৰ ওপৰত লিখা।

(c) What is patriarchy and how does it affect society?

পিতৃতান্ত্ৰিকতা কি? ই সমাজত কেনেদৰে প্ৰভাৱ পেলায়?

(d) How does chronic illness affect children?

শিশুকালত দেখা দিয়া দীৰ্ঘস্থায়ী ৰোগসমূহে কেনেদৰে শিশুসকলৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলায়?

(e) What is an institutionalised child?

প্ৰতিষ্ঠানবদ্ধ শিশু মানে কি?

5. Answer **any three** of the following :

10×3=30

যিকোনো তিনিটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Elaborate different issues of violence against women in India.

ভাৰতত মহিলাৰ বিৰুদ্ধে সংঘটিত হোৱা বিভিন্ন হিংসামূলক বিষয়সমূহ বৰ্ণনা কৰা।

(b) Explain child rights in India.

ভাৰতীয় শিশুৰ অধিকাৰসমূহ বহলাই লিখা।

(c) What do you mean by child in conflict with law? Explain the possible causes that lead the child in conflict with the law. 5+5=10

আইনৰ সৈতে সংঘাত বা বিবাদত থকা শিশু বুলিলে কি বুজা? শিশুক আইনৰ সৈতে সংঘাতত লিপ্ত হবলৈ প্ৰেৰিত কৰা সম্ভাৱ্য কাৰণসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

(d) What are different child welfare programmes in India?

ভাৰতৰ শিশু কল্যাণৰ বিভিন্ন আঁচনিসমূহ কি কি?

(e) Write about demographic profile of women in India.

ভাৰতত মহিলাৰ জনগাঁথনিৰ প্ৰফাইলৰ বিষয়ে লিখা।

(f) What is meant by gender socialization and why is it important? 5+5=10

লিংগ সামাজিকীকৰণ বুলিলে কি বুজা আৰু এইটো কিয় গুৰুত্বপূৰ্ণ?

OPTION-D

Paper : HSC-RE-5046

(Basics of Interior Design and Hospitality Management)

Full Marks : 60

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Answer either in English or in Assamese.

1. State True or False against each of the following statements : 1×7=7

তলত দিয়া উক্তি সমূহ শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা :

(a) Primary colours are derived from secondary colours.

প্রাথমিক বঙসমূহ গৌণ বঙৰ পৰাহে আহৰণ কৰা হয়।

(b) Texture is a principle of design.

মসৃণতা হ'ল নক্সাৰ এটা মূলনীতি।

(c) Floor of a room can be treated with tiles.

টাইলচৰ দ্বাৰা কোটাৰ মজিয়া পৰিচৰ্যা কৰিব পাৰি।

(d) Functionalism is an important objective of interior decoration.

আভ্যন্তৰীণ গৃহসজ্জাৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ উদ্দেশ্য হ'ল কাৰ্য্যকাৰিতা।

(e) Accessories are used in floor decoration.
মজিয়া সজ্জাত আনুষঙ্গিক সামগ্ৰী ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

(f) Valence is a window treatment.
ভেলেন্স এবিধ খিৰিকীৰ পৰিচৰ্যা।

(g) Flower arrangements can be made only with fresh flowers.

পুষ্পসজ্জা কেৱল সতেজ ফুলৰ দ্বাৰাহে কৰিব পাৰি।

2. Write in brief : 2×4=8

চমুকৈ লিখা :

(a) Two importances of interior designing
আভ্যন্তৰীণ গৃহসজ্জাৰ দুটা গুৰুত্ব

(b) Two functions of housekeeping department in hospitality industry

আতিথ্য উদ্যোগত গৃহৰক্ষণ বিভাগৰ দুটা কাৰ্য্য

(c) Two points to be remembered in selection of furniture

আচৰাব বাচনি কৰোঁতে মন কৰিবলগা দুটা দিশ

(d) Two importances of using tiles on wall
কোটাৰ বেৰত টাইলচ ব্যৱহাৰৰ দুটা গুৰুত্ব

3. Write about the following : (any three)
5×3=15

তলত দিয়াবোৰৰ বিষয়ে লিখা : (যিকোনো তিনিটা)

- (a) Elements of design
ডিজাইনৰ উপাদানসমূহ
- (b) Floor finishes
মজিয়াৰ সম্পূৰ্ণকৰণ
- (c) Functions of linen room and laundry
লিনেন কোটা আৰু লন্ড্ৰিৰ কাৰ্যসমূহ
- (d) Objectives of travel and tourism
ভ্ৰমণ আৰু পৰ্যটনৰ লক্ষ্যসমূহ
- (e) Front office department
সন্মুখ কাৰ্য্যালয় বা মুখ্য সেৱা বিভাগ

4. What are the principles of design ? Explain each in brief. 10

ডিজাইনৰ মূলনীতিসমূহ কি কি? প্রতিটোৰে চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা।

Or / অথবা

What do you mean by accessories of interior designing of a house ? Write in brief about different types of accessories used in interior decoration. 2+8=10

এটি গৃহৰ আভ্যন্তৰীণ সজ্জাত ব্যৱহৃত আনুষঙ্গিক সামগ্ৰী বুলিলে কি বুজা? আভ্যন্তৰীণ গৃহসজ্জাত ব্যৱহৃত বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ আনুষঙ্গিক সামগ্ৰীসমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

5. What is hospitality management ? Write about the functions and management of food service department. 2+8=10

আতিথ্য পৰিচালনা কি? খাদ্য সেৱা বিভাগৰ কাৰ্য আৰু পৰিচালনাৰ বিষয়ে লিখা।

Or / অথবা

What are different objectives of interior designing ? Explain in brief. 10

আভ্যন্তৰীণ গৃহসজ্জাৰ বিভিন্ন লক্ষ্যসমূহ কি কি? চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা।

6. Write briefly about the importance and functions of housekeeping department in hospitality industry. 5+5=10

আতিথ্য উদ্যোগত গৃহৰক্ষণ বিভাগৰ গুৰুত্ব আৰু কাৰ্যসমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

Or / অথবা

What do you mean by furniture arrangement of a room ? What are the main points to be considered while doing furniture arrangement of a room ? 2+8=10

এটা কোটাৰ আচৰাৰ সজ্জা মানে কি বুজা? কোটা এটাত আচৰাৰ সজ্জাওঁতে মন কৰিবলগা প্ৰধান দিশবোৰ কি কি?

OPTION-E

Paper : HSC-RE-5056

(Extension for Development)

Full Marks : 60

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Answer **either** in English **or** in Assamese.

1. State whether the following statements are True **or** False : 1×7=7

তলত দিয়া বাক্যবোৰ শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা :

- (a) One of the aims of extension is to develop the rural community.

সম্প্রসাৰণৰ এটা উদ্দেশ্য হৈছে গ্ৰাম্য সমাজৰ বিকাশ।

- (b) Leadership quality cannot be developed through extension work.

সম্প্রসাৰণ কাৰ্য্যৰ দ্বাৰা নেতৃত্বৰ গুণ বিকাশ কৰিব নোৱাৰি।

- (c) Teaching aids are also important for illiterate villagers.

শিক্ষণ সঁজুলিসমূহ গাঁৱৰ নিৰক্ষৰ লোকসকলৰ বাবেও প্ৰয়োজন।

- (d) Extension system is based on old history.

সম্প্রসাৰণ ব্যৱস্থা/প্ৰণালীসমূহ পুৰণি ইতিহাসৰ ওপৰত আধাৰিত।

- (e) There is no bar in adult learning.

প্ৰাপ্তবয়স্ক শিক্ষণত বয়সৰ কোনো সীমা নাথাকে।

- (f) Behavioural change is possible only through extension activities.

সম্প্রসাৰণৰ কাৰ্য্যসমূহৰ যোগেদিহে আচৰণৰ পৰিবৰ্তন সম্ভৱ হয়।

- (g) National development programmes are framed on the basis of rural poor.

গাঁৱৰ দুখীয়া শ্ৰেণীৰ লোকৰ ওপৰত ভিত্তি কৰিয়েই ৰাষ্ট্ৰীয় বিকাশ আঁচনিসমূহ গঠন কৰা হয়।

2. Answer the following questions in brief :

2×4=8

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নৰ সংক্ষিপ্ত আকাৰে উত্তৰ দিয়া :

- (i) What do you mean by extension ?

সম্প্রসাৰণ বুলিলে কি বুজা?

- (ii) Define leadership.

নেতৃত্বৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(iii) What is adult learning ?

প্ৰাপ্তবয়স্কৰ শিক্ষণ কি?

(iv) Write any two ultimate goals of extension.

সম্প্ৰসাৰণৰ যিকোনো দুটা প্ৰধান লক্ষ্য লিখা।

3. Answer the following questions : (any three)

5×3=15

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা : (যিকোনো তিনিটাৰ)

(a) Write a brief history of extension.

5

সম্প্ৰসাৰণৰ এটা চমু ইতিহাস লিখা।

(b) What are different extension methods ?

Explain any one. 2+3=5

সম্প্ৰসাৰণৰ বিভিন্ন প্ৰণালীসমূহ কি কি? যিকোনো এটা বৰ্ণনা কৰা।

(c) Write briefly about various approaches used in extension. 5

সম্প্ৰসাৰণত ব্যৱহাৰ হোৱা বিভিন্ন পদ্ধতিসমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

(d) Why is people's participation important in extension development process? Explain.

সম্প্ৰসাৰণ বিকাশৰ প্ৰক্ৰিয়াত জনতাৰ অংশগ্ৰহণ কিয় প্ৰয়োজন? বৰ্ণনা কৰা।

(e) Write a few salient features of national development programme.

ৰাষ্ট্ৰীয় বিকাশ আঁচনিৰ কেতাবাৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য লিখা।

4. Why is extension important for community development? Explain. 10

সামূহিক বিকাশৰ বাবে সম্প্ৰসাৰণ কিয় প্ৰয়োজনীয়? বৰ্ণনা কৰা।

Or / অথবা

Write about the major developmental goals and issues in extension programmes. 10

সম্প্ৰসাৰণ আঁচনিৰ প্ৰধান বিকাশমূলক লক্ষ্য আৰু সমস্যাসমূহৰ বিষয়ে লিখা।

5. Write about the characteristics of extension methods. 10

সম্প্ৰসাৰণ প্ৰণালীৰ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বিষয়ে লিখা।

Or / অথবা

“Communication and extension are inter-related.” Justify. 10

“যোগাযোগ আৰু সম্প্ৰসাৰণ আন্তঃসম্পৰ্কিত।” যুক্তি দৰ্শোৱা।

6. Why is extension essential for community development? Explain. 10

সামূহিক বিকাশৰ বাবে সম্প্ৰসাৰণ কিয় প্ৰয়োজনীয়? বৰ্ণনা কৰা।

Or / অথবা

Discuss the structure and major achievements of extension development programmes. 5+5=10

সম্প্ৰসাৰণ বিকাশৰ আঁচনিসমূহ গঠন আৰু প্ৰধান সফলতাসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।